

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEM
DOKTORI ISKOLA

Szerző: Pajor Patrícia

Témavezető: Dr. habil. Zeke Edit DLA

Kreátor-Kurátor

Az alkotói ágencia megoszlása ember és szoftver között a generatív alkotói folyamatban

TÉZISEK

- I. – Az emberi és gépi ágencia a hibrid alkotófolyamatokban nem zéróösszegű.**
A hibrid folyamatokba integrált gépi hozzájárulás nem az emberi alkotói autonómia ellentéte, hanem annak egy új felülete. Az új rendszerek olyan új döntési helyzeteket hoznak létre, amelyekben az alkotónak nem feltétlenül kevesebb, hanem más természetű művészi feladatot kell ellátnia. A közvetlen formaképzés mellett felértékelődhet a célképzés, a szerkesztés, a kritikai szelekció és a kontextualizálás.
- II. – A generatív rendszer korlátozott kontextusérzékenysége kreatív erőforrásként hasznosítható.**
A generatív exploráció során a rendszer a tervező által kijelölt konceptuális tér lehetőségeit járja be, gyakran feltárva annak kevésbé evidens pontjait is. Korlátozott kontextusérzékenysége ezért nem csupán hibaforrás, hanem produktív eltérések forrása is. A szakmailag önmagukban nem felhasználható kimenetek tervezői szelekció és értelmezés révén válhatnak új vizuális lehetőségek kiindulópontjaivá.
- III. – A generatív eszközök alkalmazása átrendezi a jelmeztervezői feladatköröket és ezáltal a tervezői kompetencia fogalmát is újradefiniálja.**
A generatív eszközök bevonása a vizualizációs és végrehajtó jellegű feladatkörök részletes átvételével átrendezheti a jelmeztervezés folyamatát. Ennek következtében csökkenhet egyes technikai készségek jelentősége, miközben felértékelődik a határozott koncepcióalkotás és a konceptuális keretek kontroll alatt tartása. A tervezői kompetencia így egyre inkább a tudatos döntéshozatal és alkotói felelősségvállalás irányába tolódhat el.

ABSZTRAKT

A disszertáció azt vizsgálja, hogyan oszlik meg az alkotói ágencia az ember és a generatív vagy algoritmikus rendszer között olyan kreatív folyamatokban, amelyekben a végleges formát már nem kizárólagosan az emberi gondolkodás és a kivitelezés alakítja. A kutatás kiindulópontja az, hogy a mesterséges intelligenciát alkalmazó szoftverek művészeti alkalmazását csupán annak figyelembevételével lehet objektívan értékelni, hogy a folyamat egyes döntési pontjai hogyan oszlanak meg az emberi és a gépi résztvevők között.

A dolgozat történeti, technológiai és kreativitáseméleti előzményekből kiindulva alakít ki értelmezési keretet, amelyet aztán különböző kortárs algoritmikus és generatív művészeti példák összehasonlító elemzésén keresztül vizsgál. Ezen elemzés eredményeként kerül meghatározásra a kreátor-kurátor kontinuum, amely az emberi szerep változását írja le a közvetlen formaképzéstől a kontextualizálás és fordítás felé.

A kutatás alkalmazott területe a színházi jelmeztervezés. A dolgozat mellett érvel, hogy a generatív rendszerek produktív és inspiráló szerepet tölthetnek be a vizuális lehetőségtér feltárásában és bizonyos végrehajtó jellegű munkafázisok felgyorsításában, miközben a szakmai, dramaturgiai, technikai és etikai validáció továbbra is emberi felelősség marad. A mestermunka leiratában A kis herceg című balettelőadáson keresztül vizsgálja a korábban megállapított modellt és az átalakuló, kortárs tervezői kompetenciát.